

Hekkende sjøfugl i indre Oslofjord, Oslo og Akershus 2017

Hettemåke.
Foto Unni Bakken.

Av

Morten Bergan og Geir S. Andersen

Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus

Sammendrag

Årets sjøfugltellinger viste en total sjøfuglbestand i Oslo og Akershus' del av indre Oslofjord innenfor Drøbak på 4315 par. Dette er en nedgang på 4,9 % i antall hekkende par sjøfugl i rapportområdet, fra 4538 par ved forrige telling i 2015. Tellingene omfatter fjorten arter hekkende andefugler, vadefugler og måkefugler på et sekstitalls holmer og skjær i Bunnefjorden, Vestfjorden og Drøbaksund. I tillegg gjør vi oss noen observasjoner av ytterligere et par kysttilknyttede arter hjemmehørende i fjorden.

Bestandsendringene varierer mellom de forskjellige artene. Arter som viste bestandsvekst fra undersøkelsene i 2015 til 2017 var hvitkinngås, tjeld, , sildemåke, og makrellterne. Arter som viste reduksjon var knoppsvane, kanadagås, ærfugl, hettemåke og svartbak. Grågås, gråmåke og fiskemåke viste samme nivå som sist. Øvrige arter forekommer bare i lite antall slik at det ikke er fornuftig med kommentar vedrørende bestandstrender.

56 % av den samlede sjøfuglbestanden i 2017 hekket på fredete lokaliteter, som normalt.

Bakgrunn

Indre Oslofjord har et rikt fugleliv, men er også et viktig friluftsområde for befolkningen i Stor-Oslo med omegn. Det innebærer at sjøfuglenes hekkeplasser, oppvekstområde og næringsområder i sommerhalvåret er sterkt preget av ulike menneskelige fritidsaktiviteter, både i strandsonen og til sjøs. Det er konkurranse om bruken av skjær, holmer og strender.

Utover på 1970-tallet ble konflikten mellom sjøfugler og friluftsliv viet mye oppmerksomhet. Etter feltarbeid i 1974 og 1976 ble 18 hekkelokaliteter fredet som naturreservater i 1978, samt tre lokaliteter omkring Malmøya/Oslo som naturminne med fuglelivsfredning i 1979 = 21 lokaliteter tilsammen. I 2008 og 2009 ble ytterligere 16 lokaliteter fredet, slik at det fra og med våre tellinger i 2011 var 37 lokaliteter i fjorden i Oslo og Akershus som var fredet for å verne sjøfuglenes hekkeplasser – 36 av dem i området omfattet av denne rapporten. Naturreservatet Saueholmen i Sonsbukta ligger utenfor studieområdet.

I tillegg til den naturlige sjøfuglbestanden i fjorden så har det fra slutten av 1970-tallet etablert seg tre gåsearter i fjorden – i hovedsak som følge av utsettinger. Alle disse gåsebestandene økte utover på 1980-, 1990- og 2000-tallet, samtidig som det ble meldt om økende problemer knyttet til tilgrising av grøntområder og badesteder med gåsemøkk, og i noen grad beiteskader på kornåkre i innlandet. Forvaltningsmyndighetene har valgt å svare på dette ved å gjennomføre ulike bestandsregulerende tiltak slik som punktering av egg i rugetiden og i noen grad ved å tillatte skadefelling. Disse tiltakene blir, slik vi kjenner til, i hovedsak gjennomført for kanadagås og hvitkinngås i Nesodden, Oslo, Asker og Bærum kommuner, i noen grad også for grågås. Øvrige arter har kun «naturlige» påvirkninger, skjønt noen arter er jaktbart vilt.

For å følge utviklingen av sjøfuglbestandene, både de man ønsker å verne og de man ønsker å redusere i antall, gjennomfører Fylkesmannen i Oslo og Akershus jevnlig tellinger av hekkebestandene av de ulike sjøfuglartene. For tiden gjøres dette annethvert år, dog med en tilleggsregistrering av makrellterne i de mellomliggende årene. Oppdraget settes ut til Norsk Ornitologisk Forening. Denne rapporten viser resultatet av tellingene i Oslo og Akershus' del av indre Oslofjord 2017.

Forsidebildet:

En del måker bærer spesialring som gjør det mulig å lese av den med kikkert eller på foto. Denne hettemåka ble avlest i kolonien på Feieskjær i 2017, hekket på nærliggende Killingen i 2016 og på Sandholmen mellom Snarøya og Fornebu i 2015. Altså på tre forskjellige, men nærliggende, lokaliteter på tre etterfølgende hekkeår. Viser dynamikken i hettemåkeverdenen..

Foto Unni Bakken

Metode

Foruten tilfeldige tellinger på 1950-tallet ble sjøfuglkolonier i Oslo og Akershus talt opp første gang i 1974 og 1976, i 1976 i en stor del av det nåværende rapportområdet. Det var årlige tellinger 1978–1991, deretter tellinger annethvert år. Fra og med 1981 har tellingene omfattet alle skjær, holmer og øyer i Oslo og Akershus innenfor Drøbak. Naturreservatet Saueholmen i Sonsbukta/Vestby er derfor ikke med i våre tellinger. Tellingene har i alle år blitt utført av forfatterne og etter samme metodikk som tidligere:

- a. Ilandstigning på lokalitetene ev. observasjon fra båt mhp. reirtelling for arter som hekker åpent og letttilgjengelig i hele rapportområdet. Tellingene utføres i midten av mai, før klekkesetid som er i dagene straks etter 20. mai.
- b. Observasjoner av klekte gåsekull. Grågåskullene klekker stundom før våre maitellinger hvorpå de forlater hekkeplassen og svømmer omkring til egnede lokaliteter med ungene. Vi registrerer da disse på den lokaliteten de ble observert. Dette kan virke noe tilfeldig, men eksakt hekkeplass er jo ukjent.
- c. Supplerende tellinger av rugende makrellterner i Oslo, Asker og Bærum omkring 10. juni. Dette fordi ternene hekker på et senere tidspunkt enn måkene. Vi kan da ikke gå i land pga. klekte måkeunger, men det telles fra båt. Ternene hekker normalt på lave og oversiktlige partier slik at denne metoden virker godt. Separate ternetellinger har blitt utført også i mellomårene siden 2012. I noen grad suppleres tallene for fiskemåke og sildemåke på denne telledagen da deler av bestanden for disse to artene har senere egglegging.
- d. Telling av voksne gravender og silender observert i hele rapportområdet i midten av mai. Disse to artene hekker gjemt i hulrom slik at vi ikke finner eksakte reirplasser, derfor brukes en metode som skiller seg fra de øvrige sjøfuglartene. Usikkerheten i disse tallene er nødvendigvis større da også trekkende individer kan oppholde seg i fjorden på denne tid. Dette gjelder nok mest for den senthekkende silanda. En periode på 1990-tallet ble det også utført egne silandtellinger i midten av juli måned på en tid da silanda hadde små unger.

For nærmere beskrivelse av metodikken, se tidligere rapporter. Merk at vi teller **antall par**; det er dette som oppgis i vedlagte tabellverk. Tellerapportene for 2007, 2009, 2011, 2013 og 2015 ligger til nedlasting på:

<http://nofoa.no/Sider/Saksarkiv/Arkiv.php?search=&topic=12#toppen>

Feltarbeid

Årets tellinger ble gjennomført slik: Vi talte lokalitetene i søndre del av Bunnefjorden samt omkring Ildjernet i Nesodden 18.5., lokalitetene i nordre del av Bunnefjorden samt i Lysakerfjorden, Bærumsskjærgårdens ytre del og Steilene i Nesodden 19.5., lokalitetene i Blakstadbukta i Asker og i Drøbaksund den 20.5. og i Askerskjærgården og de resterende lokalitetene av, indre del av, Bærums-skjærgården den 21.5.

Egne «ternetellinger» ble gjennomført i Nesodden, Oslo, Asker og Bærum kommuner 11. juni. Denne telledagen omfattet Vestfjorden og Bunnefjorden.

Enkelte lokaliteter har ikke egne, offisielle navn, men har blitt navnsatt av oss grunnet vårt behov for et stedsnavn på lokaliteten – f.eks. Feilskjær, Solskjær etc. Disse lokalitetene ble opplistet og omtalt i 2007-rapporten.

Resultater

Årets tellinger ga 4315 par sjøfugl totalt, eksklusive gravand og siland som vi bare teller voksne individer av (ikke reir). Dette er en nedgang på fem prosent fra 4538 par i 2015. Den totale nedgangen i antall hekkende par skyldes en vedvarende nedgang for måkeartene hettemåke og gråmåke, i år også for svartbak. Vi registrerte i år også en reduksjon i ærfugl, se Artsgjennomgang under. Dette ble ikke kompensert for økning i de andre artene, først og fremst en fortsatt økning av hvitkinngås. Tjeld og makrellterne hadde også en økning fra 2015.

Av de 4315 parene hekket 2396 par på fredete lokaliteter (ned 20 % fra 2990 par i 2015). Altså hekket 1919 par på ikke-fredete lokaliteter. For alle de vanlige artene hekket mellom 50 og 75 % av bestanden på fredete lokaliteter.

Fullstendige resultater, med antall par av hver art per lokalitet, er vist i tabellene for henholdsvis fredete og ikke-fredete lokaliteter sist i rapporten.

Under har vi kommentert bestandsendringer for hver enkelt fredet lokalitet, deretter for hver enkelt art.

Forklaring på kolonneoverskriftene i tabellene totalt og i lokalitetstabellene for de fredete lokalitetene er som følger:

Ks=knoppsvane, **Kg**=kanadagås, **Hg**=hvitkinngås, **Gg**=grågås, **Sa**=stokkand, **Æf**=ærfugl, **Tj**=tjeld, **Rs**=rødstilk, **Hm**=hettemåke, **Fm**=fiskemåke, **Gm**=gråmåke, **Sm**=sildemåke, **Sb**=svartbak, **Mt**=makrellterne

Tjeld som mater unge med strandsnegl.
Foto Unni Bakken

1 a) Fredete lokaliteter

Hertugskjær v. Malmøya; Oslo – naturminne med fuglelivsfredning opprettet i 1979

Hertugskjær naturminne ble inkludert i Malmøya og Malmøykalven naturreservat i 2008. Dette fredningsformålet har annen begrunnelse.

År	Sum	Gg	Æf	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	16	1	1	2	1	7		4
2011	15		2	2		11		
2013	20				2	18		
2015	21		4	3	1	12	1	
2017	14				1	12	1	

En liten koloni som følger den generelle utviklingen i fjorden: Et økende antall ærfugl og sildemåke og etablering av svartbak, skjønt i år manglet ærfuglen.

Malmøyskjær v. Malmøya; Oslo – naturminne med fuglelivsfredning opprettet i 1979

Malmøyskjær naturminne ble inkludert i Malmøya og Malmøykalven naturreservat i 2008. Dette fredningsformålet har annen begrunnelse.

År	Sum	Hg	Tj	Hm	Fm	Sb
2009	9			8		1
2011	0					
2013	4	1	1		1	1
2015	1		1			
2017	0					

Lokaliteten har ligget så godt som fugletom i mange år.

Kaninøya; Oslo – naturminne med fuglelivsfredning opprettet i 1979, endret til naturreservat i 2008

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	90	1	8		8	2	3	8	60	
2011	128		11	3	21	3		12	77	1
2013	143	1	13		32			20	77	
2015	141	1	15		29	1		10	85	
2017	147	1	15		17	1		26	87	

Totalt som før, skjønt dette var en gang en meget stor hettemåke- og makrellternekoloni. Nå en ærfugl- og sildemåkekoloni, samt hvitkinngås. Nedgang i ærfugl etter mange gode år for denne arten her inne i.

Bleikøykalven; Oslo – naturreservat opprettet i 2008

År	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	491	1	1	54	1	44	3	102	39	161	85	
2011	257			14		10			30	110	92	1
2013	120			1	2				18	43	56	
2015	146			11		25	1		9	57	43	
2017	47					1				19	27	

Et ynkelig telleresultat for denne lokaliteten som har dominert for stormåker og hvitkinngås i ytre Bunnfjorden i mange år. Holmen virket stusselig tom. Vi vet ikke om det fremdeles er rev på Bleikøya eller om det er andre forklaringsmodeller som må til.

Galteskjær; Oslo (nord for Lindøya) – biotopvernområde opprettet i 2009

Ar	Sum	Hg	Æf	Tj	Gm	Sm	Sb
2009	27			1	3	23	
2011	23				7	16	
2013	30	1	1	1	6	21	
2015	27	1			7	19	
2017	29		4		5	18	1

Nærmest uendret helt siden 2009. Sildemåke dominerer. Det sitter ofte mye, ikke-hekkende, storskarv på skjæret.

Nakkeskjær; Oslo – biotopvernområde opprettet i 2009

Ar	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Gm	Mt
2009	50		1	1		35		13
2011	30	1			1		1	27
2013	49	3		5			2	39
2015	2	1		1				29
2017	56	3		1		23		29

Hettemåkene er tilbake igjen etter noen års pause. Den største ternekolonien i fjorden de siste fire registreringsårene.

Kavringen; Oslo – naturreservat opprettet i 1978

Ar	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Gm	Sm	Sb
2009	20			3	1	7	8	1
2011	27		3	6		9	8	1
2013	24	4		4	1	7	7	1
2015	25			7		8	9	1
2017	31	3		6	1	10	10	1

Liten endring, men svak økning. Det sitter ofte en del, ikke-hekkende, storskarv på skjæret.

Kaffeskjær; Oslo – fuglefredningsområde opprettet i 2009

Ar	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	70	1						1	25	40	3			
2011	264			1				1	221	36	4	1		
2013	156		2	5	1	1	10	1	93	40	2		1	
2015	205	1	1	9			22	2	139	28	1		1	1
2017	49			3			22		21	3				

Et dårlig resultat, spesielt dårlig for fiskemåke. Trolig for meget forstyrrelser fra store båter som fortøyer på holmens nordside.

Nordre Skjælholmen; Nesodden – naturreservat opprettet i 2009

Ar	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	149			27	5	42	3		5	51	9	7
2011	193	1	1	41	4	80	1		2	52	10	1
2013	207		2	48	2	59	2	1		57	22	14
2015	213			42	5	87	1		4	56	7	11
2017	174			53	2	63			2	31	15	8

Den tredje største ærfuglkolonien i fjorden og den nest største kolonien av hvitkinngjess. Også den største svartbakkolonien i Oslo og Akershus. Har vi oversett tjelden, eller hekket de ikke i år? Bestanden på denne lokaliteten bør sees i sammenheng med Søndre Skjælholmen, som ikke er fredet, men som hadde enda flere ærfugl og hvitkinngås.

Husbergøya; Nesodden – naturreservat opprettet i 2008

År	Sum	Kg	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	112	1	6	5	19	2	12	46	20	1
2011	58		4	5	6	1	12	17	13	
2013	86		12	1	12	1	20	14	25	1
2015*	166		25	1	71	1	21	28	18	1
2017*	210		30		78	1	26	37	35	

Tallene inkluderer Husbergkalven*, som sist. Kalven er også er en del av naturreservatet. Denne har vi tidligere regnet som en egen lokalitet og ført den i tabellene og i rapportene som en ikke-fredet lokalitet. Nå rapporteres begge delokalitetene under fredete lokaliteter. Uansett, en fortsatt økning i antallet ærfugl. Fiskemåkene hekker i brattkanten mot NV av Husbergøya. De andre artene fordeler seg på begge underlokalitetene, men med flest i den ulendte sørskråningen av selve Husbergøya.

Knerten; Nesodden – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Rs	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	101	1	23	1	33	4		3	35	1	
2011	109	1	33	1	58	2		1	6	5	2
2013	91	1	32		36	2	1		10	4	5
2015	105		34	1	49		1		11	2	7
2017	109	1	27		59	1		1	15	3	2

Fremdeles tynt med stormåker i forhold til tidligere. Det er mink på Steilene. Rødstilk sett også i år. Vanskelig å vurdere om den virkelig hekker, men det er fine gressenger på øya som kan passe som hekkelokalitet (men gressengen gror til med (svartelistet) gravbergknapp, ikke egnet til rødstilk).

Mink på Steilene er et problem for sjøfuglene. Denne svømte fra Persteilene og over til Storsteilene. Foto Morten Bergan.

Tuskjær; Ås – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Hg	Gg	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Mt
2009	75	3	1	1	50	18	1	1	
2011	260	4	1	1	230	24			4
2013	421	4			401	16			
2015	346	6			330	10			
2017	300	10			276	14			

Solid koloni, fjordens største hettemåkekoloni. Men færre fiskemåker enn før. Stadig vekst i antall hekkende hvitkinngjess her nede i indre Bunnefjorden.

Flatskjær; Ås – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Tj	Hm	Fm	Sm	Mt
2009	275	1			1	259	8		2
2011	342		1		1	315	8	2	15
2013	39		4		2	5		2	26
2015	30		4	2	1	2	3	5	13
2017	24		6	1		1	3	10	3

Spredte par av flere arter, økning i sildemåke og, som for det nærliggende Tuskjær, også av hvitkinngås. Men som stor hettemåkekoloni er det slutt.

Nordøstre Askeskjær; Frogn – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Æf	Gm	Sm	Sb
2009	142	1		25	7	108	1
2011	166	1	1	51	16	96	1
2013	163	1	2	49	14	95	2
2015	146	1	4	37	15	89	1
2017	127		3	16	22	85	1

Svak negativ bestandstrend. Har ofte vært den største sildemåkekolonien i fjorden, men i år ble den «bare» nummer to. Lokaliteten må sees i sammenheng med de øvrige tre Askholmene der også den midterste huser en del sjøfugl.

Stakaskjær; Frogn – biotopvernområde opprettet i 2009

År	Sum	Kg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Sb	Mt
2009	6				1		1	1	3
2011	12	1	4	6	1				
2013	19	1			1	10	2		5
2015	9	1					2		6
2017	51					50	1		

Hettemåkene tilbake igjen. Noe ustabil her.

Storskjær; Frogn – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Kg	Æf	Tj	Fm	Sm	Mt
2009	11		1			10		
2011	23		1	2		13	1	6
2013	18			6	1	8	1	2
2015	17		1	6		4	1	5
2017	34	1		8	1	7	1	16

Små endringer, men det går nok nedover med fiskemåkene. Et godt makrellterneår her. Knoppsvanen tilbake igjen etter å ha prøvd nærliggende steiner.

Småskjær; Frogn – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	66	1		17			10	37	1	
2011	84	1		31	1	2	20	29		
2013	93	1	1	24			10	56	1	
2015	79			20	1		11	43	2	2
2017	88	1	1	14	2		7	62	1	

En svært stabil koloni. Sildemåkene øker jevnt, som så mange steder i fjorden. Det sitter normalt mange storskarver her, men de hekker ikke. En kjempeflokk på 60 makrellterner satt nord på skjæret når vi kom, men de hekket aldri.

Lagmannsholmen; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Gg	Tj	Hm	Fm	Gm	Sb	Mt
2009	100			94	2			4
2011	127		1	120	1			5
2013	197	2		192	1		1	1
2015	5	1	1		1	1		1
2017	1							1

Så er også denne hettemåkekolonien borte. Vi vet ikke, men det kan hende at det er de stadige forstyrrelsene fra sportsfiskere på vårparten som er årsaken. Det er også et yndet sted å padle kajakk i det trange sundet mellom holmen og Fornebulandet. Hettemåkene prøvde seg her i 2016, men plutselig en dag var kolonien tom – de mislyktes.

Dokkskjær; Bærum – biotopvernområde opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Sm	Sb	Mt
2009	228		1	2		219	5		1	
2011	232		2	8	1	216	3		1	1
2013	21	1	2	14		2	1		1	
2015	46		2	15	1	27	1			
2017	20	1		15	1		1	1	1	

Hettemåkene er borte igjen, ellers omtrent som sist. Det første sildemåkeparet her inne i Snarøykilen.

Sandholmen; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Æf	Gg	Tj	Hm	Fm
2009	3							3
2011	1							1
2013	67				2	1	63	1
2015	420	1			2	1	415	1
2017	6	1	1	1		1		1

Den største hettemåkekolonien i fjorden i 2015 etter mange års fravær. De hekket også i 2016 (120 par), men er borte igjen i år. Ærfugl og hvitkinngås er nytt her inne i kilen, dog bare ett par hver. Knoppsvana ligger helt i sør, alt annet i nord. Stadig flere kajakkpadlere og båter som må passere kloss inntil holmen på vei til båt plassene innerst i Hundspollen.

Alv; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Gm	Sm	Sb
2009	88		2	17		36	32	1
2011	82	2	3	23	1	26	26	1
2013	87	6		24	1	28	27	1
2015	62	6		25	1	16	13	1
2017	61	5	1	15		20	16	1

Noenlunde som før, eller en svak nedgang sett på lang sikt.

Selskjær; Bærum – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Gm	Sm	Sb
2009	29		4	1	19		4	1
2011	50	1	5	1	26		16	1
2013	70		4	1	26	1	37	1
2015	38	1	4		10		22	1
2017	73	1	5	1	15	2	49	

To år med nedgang for ærfugl i et område av fjorden der ærfuglbestanden ellers er sterk. Selskjæret overtas av sildemåke som øker kraftig.

Langskjær; Bærum – naturreservat opprettet i 2009

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	13		3	1	4	2		1	1		1	
2011	31		5	4	14		4				1	3
2013	347	1	13	6	22		303			1	1	
2015	35	1	8	1	24						1	
2017	55		9		44	1					1	

Hettemåkene fortsatt forsvunnet. Godt med ærfugl.

Svartskjæra; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Gg	Æf	Tj	Fm	Sb
2009	2			1	1		
2011	4			1	1	1	1
2013	8	1	2	2	2		1
2015	19	1		15	2		1
2017	4			3			1

De tre Svartskjæra har ligget sørgelig nesten-tomme i mange år. Svartbaken ruger på selve Svartskjær, som alltid.

Møkkalassene; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	36		1	13	2		2	8	3		7
2011	104			14	2	71	1	10	1		5
2013	29			18	2		1	6	1	1	
2015	40			28	2		1	6	1		2
2017	28	3		12	1			10	2		

Første gang med hekkende hvitkinngås på tross av at arten har hatt godt tilhold (ikke-hekkende) i Lortbukta innenfor og (som hekkende) på Vassholmene utenfor.

Ytre Vassholmen; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	129	6	3	14	4	5	83	10	4
2011	122	15	2	29	3	3	52	15	3
2013	107	14	1	27	1	2	41	17	4
2015	114	15	3	35	2	2	41	12	4
2017	116	16	3	35	4	2	41	12	3

Nær sagt uendret de siste år, men en tydelig reduksjon i, særlig, gråmåke sett i et lengre tidsperspektiv. Ytre Vassholmen var jo den første, større stormåkekolonien i indre Oslofjord innenfor Drøbaksundet. Som vanlig en god lokalitet for hvitkinngås, ærfugl, svartbak og for tjeld.

Terneskjær; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Æf	Tj	Gm	Sm	Sb
2009	27	6		3	16	2
2011	23	15	1		6	1
2013	8	2			4	2
2015	6	6				
2017	9	7	1		1	

Selv sildemåkene forlater nå dette skjæret, ett hekkepar i år. Noen ærfugl holder stand. Mye ærfugl å se i området mye av året (se nærliggende Mellemskjær).

Mellemskjær; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	23		1	1	5	1	1	6	6	1	1
2011	5				2	1				1	1
2013	13			1	7	3		1		1	
2015	15	1			11	2				1	
2017	35	1	1		12	1		1		1	19

Knoppsvanen ny her sist, og økende ærfugl. Endelig godt med makrellterne igjen etter mange års fravær. Ternene ligger på skjell-/grusstranda i sørøst der de også lå «i gamle dager» da skjæret var en hettemåke- og ternekoloni.

Prinseskjær; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	26	2		2	1		2			2	17
2011	23	4		11	1		1			2	4
2013	26	4	1	17	1			1	1	1	
2015	94	6		30	1	33	1			2	21
2017	162	5		21	2	129	1			2	2

En hettemåkekoloni har gjen-etablert seg etter lang tids fravær.

Borøyskjær; Bærum – naturreservat opprettet i 1978

Stundom rapportert som Furukskjær i eldre rapporter

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Hm	Fm	Sm	Sb	Mt
2009	41		1				6	7		1	26
2011	32		1				2	10	2	1	16
2013	36	1	2	2	3	1		6	1	1	19
2015	11		2		5			2		1	1
2017	6		3					2		1	

Makrellternene er nå borte fra denne lokaliteten, men de hekker på nærliggende Furuholmen, rett over det smale sundet. Slik har de gjort siden 2014. Ungene karer seg gjerne over til Borøyskjæret slik at de to lokalitetene fungerer på et vis som én hekkeplass.

Kråkholmen; Asker – fuglefredningsområde opprettet i 2009

Står under navnet Krokholmen på sjøkart

År	Sum	Hg	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	44	2		2		30	3	2		5
2011	256	2	1	1	210	31	2	3		6
2013	57	3		3		30	2	6	1	12
2015	30	2		1		9	6	6		6
2017	52	3		3	2	10	5	12		17

Tallene gjelder hele holmen selv om bare vestlige delen er fredet. Ternene ligger i gresset i NØ, altså ikke den delen som er reservat.

Rogneskjær; Asker – fuglefredningsområde opprettet i 2009

År	Sum	Kns	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	69		1		6		2	9	51	
2011	103	1	2	2	13	1	1	7	76	
2013	97	1	3	2	16	1	1	15	58	
2015	110	1	6	1	25		1	3	72	1
2017	95	1	4		13	1		5	71	

En stabil koloni der sildemåke dominerer. Den tredje største sildemåkekolonien i fjorden.

Terneholmen; Asker – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	106	15	3	29	3	5	46	5		
2011	130	21	2	30	4	4	42	10		17
2013	113	18	3	22	4	2	38	24	2	
2015	121	16		30	3	2	48	20	2	
2017	91	17		31	1		27	15		

Nedgang i år etter en del år med lite endring. Men uansett er dette lite i forhold til storhetstiden som fjordens største hettemåkekoloni i 1980-årene.

Lille Bjerkøyskjær; Asker – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	35	1	2	1	1		3	25	2
2011	37	2		14	1		1	17	2
2013	26	2		17				5	2
2015	23	2		19	1				1
2017	24	1		20	1	1			1

Kolonien følger fortsatt tidligere utvikling med stadig oppgang for ærfugl og stadig nedgang for andre arter. Et fiskemåkepar prøvde seg i år.

Hvalskjær; Asker – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
2009	40		2		12	1		16	8	1	
2011	63		5	1	31		1	14	10		1
2013	61	1			40			10	9	1	
2015	56		1		31	1	1	9	12	1	
2017	39	1	1		7	1	1	7	20	1	

Noe nedgang etter å ha vært nokså stabil de siste årene. Ærfuglen skuffet litt. Men bra for sildemåke.

Ulvungene; Asker – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Ks	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Hm	Fm	Sm	Sb
2009	333	1			1		1	325	4		1
2011	403			5	2	2	2	391			1
2013	5		1			2	1				1
2015	2	1									1
2017	8		3				3			1	1

Ulvungene hadde sitt siste gode år i 2011, da som fjordens største hettemåkekoloni. Siden har det vært ynkelig – for nære bryggeanlegget på Nesøya? Men hvitkinngås øker til tre par, og vi fant tre par tjeld på tross av lite måkefugl. Det første sildemåkeparet.

Ulyknesskjær; Asker – naturreservat opprettet i 1978

År	Sum	Hg	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Sm	Sb
2009	34		4	1		25	3		
2011	18	2	8	2	1		2	2	1
2013	11	3	5				2		1
2015	19	2	15					1	1
2017	11	3	6	2					

Hettemåkekolonien ble borte i 2007/09 og siden har det vært ynkelig her.

Trehekkende fiskemåke – Bunnefjorden på Nesodden-siden. Ikke vanlig, men trehekkende fiskemåker sees nesten hvert år. Foto Morten Bergan

1 b) ikke-fredete lokaliteter

Følgende ikke-fredete lokaliteter er av interesse å rapportere

Søndre Skjælholmen; Nesodden

År	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb
2009	149			27	5		42	3		5	51	9	7
2011	193	1	1	41	4		80	1		2	52	10	1
2013	207		2	48	2		59	2	1		57	22	14
2015	213			42	5		87	1		4	56	7	11
2017	354		1	72		1	72	4		2	138	60	4

En av fjordens aller største kolonier. Det er særlig hvitkinngås, ærfugl og gråmåke som holmen er viktig for nå, men også mer og mer for sildemåke. Beliggenheten som den sydligte av holmene i ytre Bunnefjorden gjør at den må sees i sammenheng med Nordre Skjælholmen – som er fredet.

Filipstadkaia; Oslo

Har huset en god del hettemåke i og utenfor gjerdene der det bygges. 34 par hettemåke er færre enn sist.

Killingen; Oslo

Den bratte nordskrenten har alltid huset et antall fiskemåke. Men i år fant vi hele 33 par liggende her. I tillegg en god del hettemåker, faktisk 154 par. En del av disse på enkeltlokaliteter langsmed vestsiden av holmen. Kan hende er det forstyrrelser på Kaffeskjær som har fått flere herfra til å hekke på nord- og utsiden av nærliggende Killingen. Det er også en pen koloni på sørspissen av Killingen med 35 par hettemåke og 9 par makrellterne.

Feieskjær; Oslo

Her pleier det å ligge godt med hettemåke, i år 36 par. Vi har ført opp 5 par grågås på lokaliteten. Alle disse har neppe hekket på skjæret, men det var nå der de sto.

Torvøya; Bærum

Torvøya er fredet, men ikke som sjøfuglreservat. Det har i mange år vært en betydelig hekkeplass for fiskemåke, 49 par i år. Størst av alle fiskemåkekoloniene også i år på tross av nedgang. De fleste fiskemåkereirene ligger på vestspissen.

Junkern; Bærum

Lite skjær i bakkant av Grimsøya og kun av interesse pga. en god makrellternebestand, 14 par i år.

Spannslokket; Asker

Det ligger ofte godt med fiskemåke og ruger i brattkanten på kalksteinsveggen som heller mot Langårsund samt på flata nedenfor det bratte, 21 par i år er nok bedre enn på lenge. Den første hvitkinngåsa hekket.

Rauskjæra; Asker

Rauskjæra (også kalt Raudskjæra på kart) har i mange år hatt en stadig økende måkebestand, der særlig sildemåke (54 par) og gråmåke (44 par) er viktig. I tillegg har det blitt riktig mye hekkende hvitkinngås her (28 par). 10 ærfugl og 5 par fiskemåke kan også nevnes.

Djupalen; Asker

Har vært en sterkt fluktuerende lokalitet, uten særlig høye tall på tross av at den ser fin ut og er lite brukt av friluftsfolk. En betydelig sildemåkekoloni finnes nå her, 53 par.

Store Bjerkøyskjær; Asker

Store Bjerkøyskjær har ligget «i skyggen» av Lille Bjerkøyskjær siden tellingene begynte, men har hentet seg opp gjennom de siste årene. Nå er situasjonen omvendt, med flest sjøfugler hekkende på Store og knapt noen på Lille. Her er det mest gråmåke (26 par), men også sildemåke (17 par) og 7 par hvitkinngås.

Søndre Langåra; Frogn

Nordspissen av Søndre Langåra har hatt noen gode år med velfungerende hettemåkekoloni nordafor fyret, etter at kolonien har vært fugletom i et tyvetalls år. Bra også i år med 198 par. 8 par makrellterne er også verdt å notere seg (lokaliteten ligger utenfor ternetellingene i juni). Knoppsvane hekker også i år, men vi fant ingen ærfugl. En mindre hettemåkekoloni hadde også etablert seg på sørvestsiden av Søndre Langåra, med 56 par. Denne mislyktes imidlertid da lokaliteten var tom ved et senere besøk (3. juni).

Askeskjæra (Askholmene); Frogn

Det NØ skjæret er fredet, men det hekker en del sjøfugl også på de øvrige der særlig det Midtre Askeskjær er av interesse med 27 par sildemåke og 18 rugende ærfuglhunner. Av hvitkinngås, som begynner å bli temmelig vanlig nedover her også fant vi 6 par på Midtre og 7 par på NV Askeskjær. Det lå også to (av årets tre) stokkandhunner på disse to skjærene.

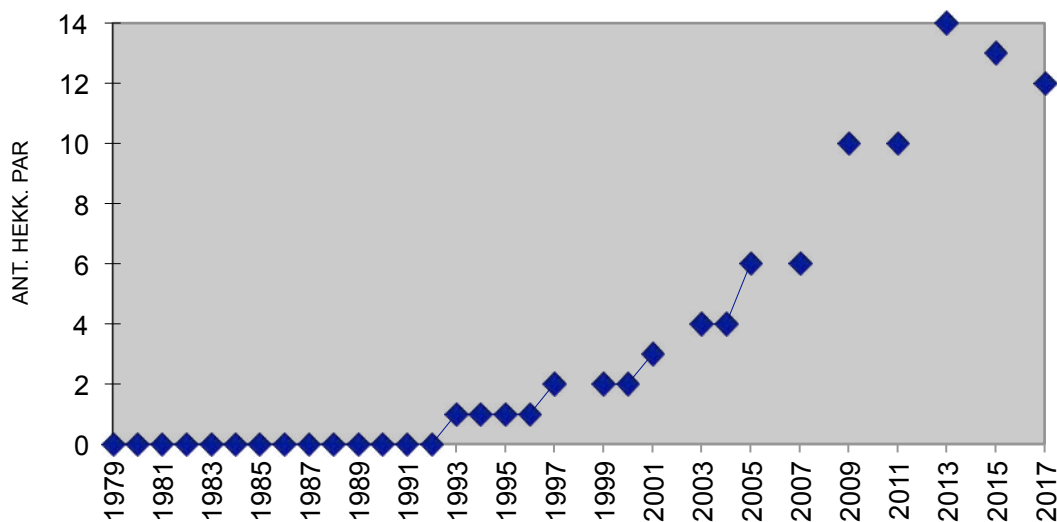
Rugende hettemåke på en mosaikk av fargesprakende lav og mose.
Foto Unni Bakken

2) Artsgjennomgang

Antallet fredete lokaliteter i rapportområdet øket fra 20 i 2009 til 39 i 2011. Dermed øket også andelen av bestandene som hekket på fredete lokaliteter, slik det går tydelig frem av flere av figurene. Der det er årlige registreringsdata har grafene heltrukken linje, for øvrig punktvis.

Merk at vi ikke har data for året 1977, det er kun tekniske årsaker til at dette årstallet er oppført i flere av figurene.

Knoppsvane (Ks) *Cygnus olor*

Figur 1. Antall hekkende par knoppsvane 1979–2017. Første svaneparet ble funnet hekkende i 1993

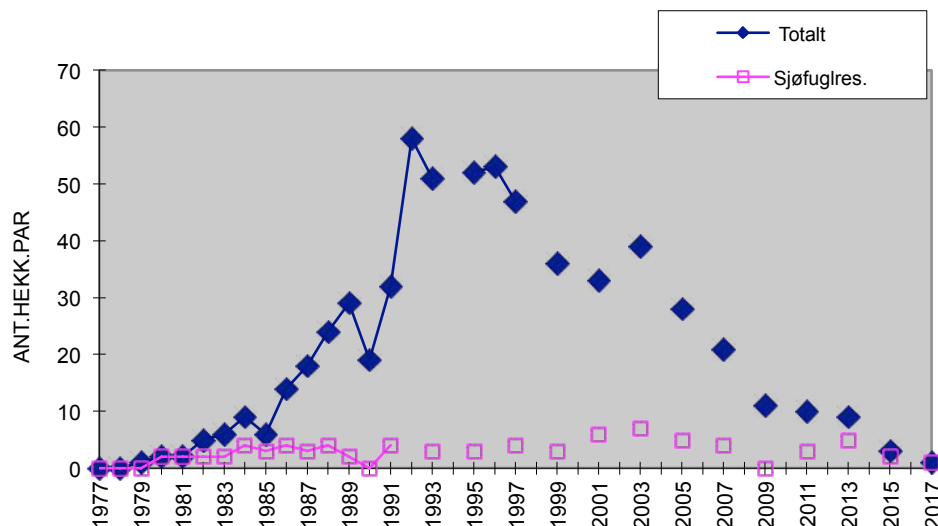
12 hekkende par er ett færre enn i 2015 som også var ett færre enn i 2013 – som står som toppåret. Har fjorden nådd sin bestandsbegrensning? Parene krever jo et visst revirareal i hekketiden. Ti av de tolv reirene lå på fredete lokaliteter.

Rugende knoppsvane. Selv store lett synlige arter prøver å gjøre seg usynlige og uskyldige på reiret når vi kommer i land.
Foto Unni Bakken

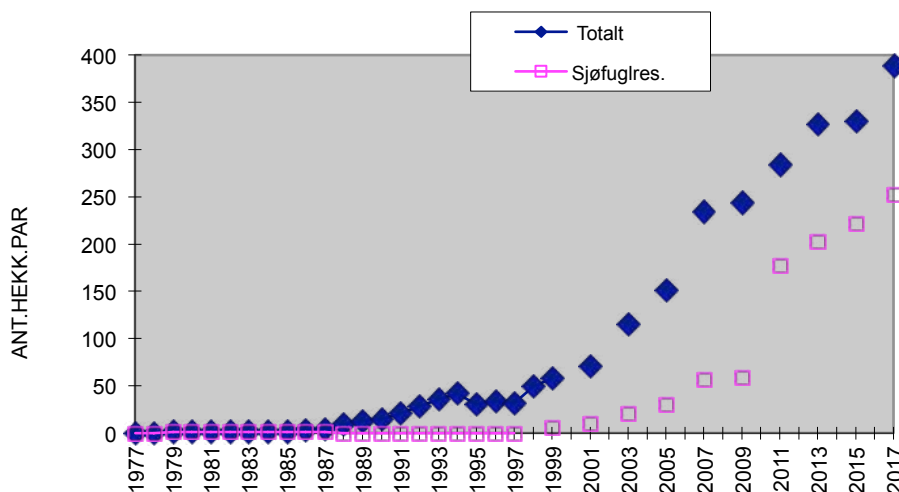
Kanadagås (Kg) *Branta canadensis*

Figur 2. Antall hekkende par kanadagås 1978–2017. Første kjente hekkefunn i fjorden ble gjort i 1979

Etter flere år med målrettet innsats for å redusere bestanden av denne introduserte arten (eggpunktering siden 1989 av, jakt av siden 1992) er det nå nesten ingen par igjen. Vi fant kun ett par – på Søndre Skjælholmen. Vi så enkelte ikke-hekkende par.

Hvitkinngås (Hg) *Branta leucopsis*

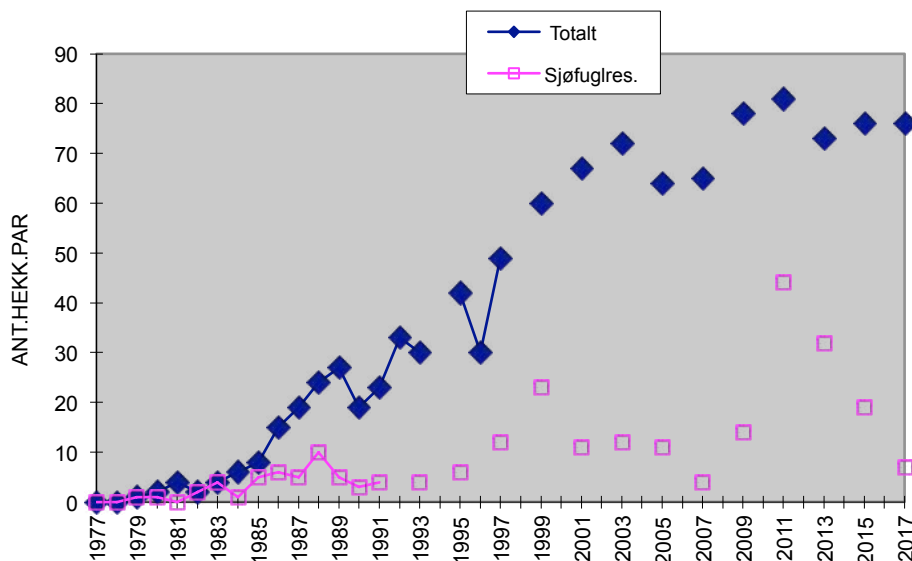

Figur 3. Antall hekkende par hvitkinngås 1978–2017. Første hekkefunn ble gjort i 1979

Nok en bestandsoppgang fra 330 til 389 hekkende par. Vi trodde, sist, at vi så begynnelsen på effekten av bestandsregulering (eggpunktering i Bunnefjorden fra 2006 av, kraftig intensivert til 450–600 punkterte egg f.o.m. 2008). Kanskje er ikke dette så sikkert. Opp gjennom årene har imidlertid hvitkinngåsa gått over fra å hekke med store deler av bestanden konsentrert hovedsakelig i noen få, store kolonier (Skjælholmene, Bleikøyalven, senere også Vassholmene og omkring Fornebu SV), til å hekke noe mer spredt. Dermed vil det trolig bli mer og mer arbeidskrevende å regulere bestanden på samme måte.

De største koloniene i 2017 var 72 par på Søndre Skjælholmen og 53 par på Nordre Skjælholmen. 65 % av bestanden hekket på fredete lokaliteter, omtrent som sist (67%).

Grågås (Gg) *Anser anser*

Figur 4. Antall hekkende par grågås 1978–2017.
De første gåsekullene klekt i fjorden er kjent fra slutten av 1970-årene

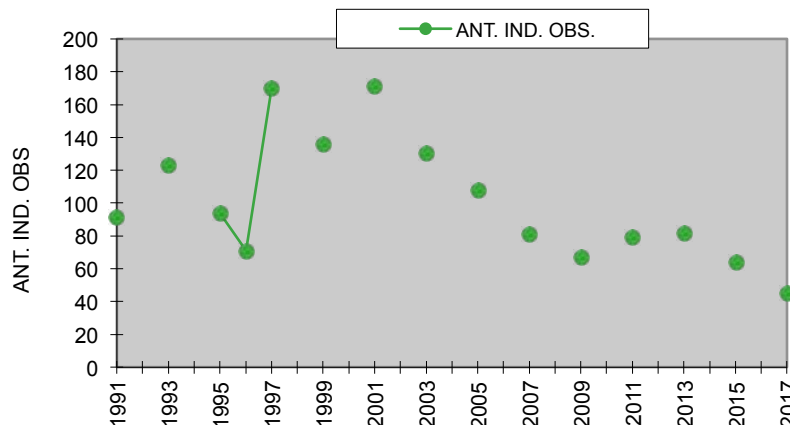
76 par er identisk med resultatet fra 2015. Bestanden har, i det store og hele, vært uforandret de siste ca. 12 årene. Ekspansjonen i Oslo og Akershus foregår nå i innlandet, med stadig flere par hekkende i næringsrike tjern og innsjøer. Det har blitt utført eggpunktering i Bunnefjorden siden 2005.

En del kull har allerede klekket på telle tidspunktet. Vi sørger for å telle opp kull i grunne bukter og kiler. Det blir derfor meningsløst å oppgi noe tall for andelen i reservatene vs. utenfor reservatene.

Grågås i flukt.
Foto Morten Bergan

Gravand *Tadorna tadorna*

Figur 5. Antall voksne gravender observert i perioden 1991–2017

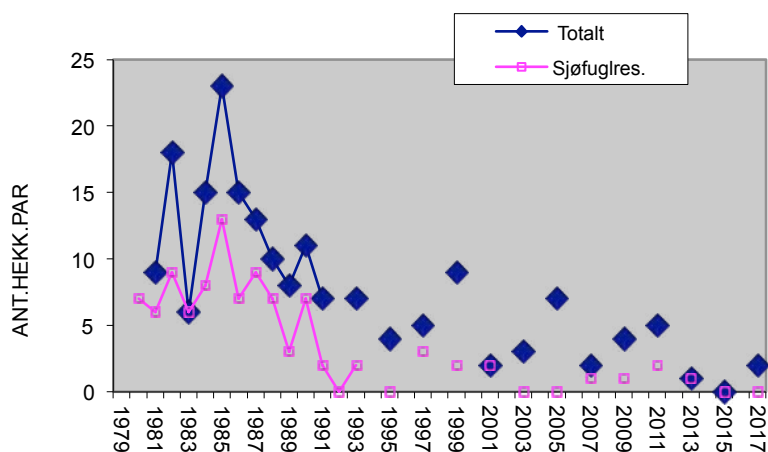
Vi registrerte kun 45 voksne fugler (ikke par for denne arten!) i fjorden, mot 64 individer (2015) til opp mot 170 individer de siste 20 årene. Etter nedgang fra rundt 2000 har den opptalte bestanden holdt seg ganske stabil siden, men med en nedadgående trend. Variasjonen mellom år i denne perioden er trolig godt innenfor feilmarginen i tellemetoden. Vi vet imidlertid ikke om de fuglene vi teller bare tilhører den lokale hekkebestanden. Vi har inntrykk av at det var flere fugler i de grunne kilene omkring Fornebu enn på mange år, men så aldri noen ungekull her. Hekkefunn (par med små unger) er, imidlertid, kjent også fra denne sommeren, men bestanden er nok betraktelig lavere enn tellingene våre indikerer, og meget lavere enn før sekelskiftet.

Det blir stadig færre gravender i indre Oslofjord, men fortsatt hekker noen par i fjorden.

Foto Morten Bergan

Stokkand (Sa) *Anas platyrhynchos*

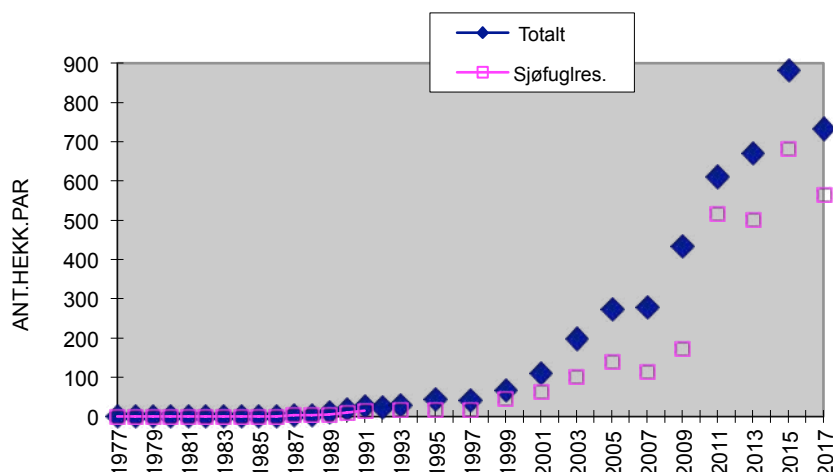
Figur 6. Antall hekkende par stokkand 1980–2017

Vi fant kun tre rugende hunner; Søndre Skjælholmen og to par på Askholmene i Frogn. At vi finner så få rugende stokkandhunner skyldes kanskje at stokkanda ikke lenger har så mange hettemåkekolonier å gjemme redet i. Andre faktorer kan være øket predasjon fra stormåker på egg og unger. Det er mink på Steilene. Endelig kan det hende at effektiv rensing av avløpsvannet til fjorden har gitt mindre gunstige næringsforhold for både voksne og unger, slik vi også ser hos gravanda – stokkanda kan ikke leve av blåskjell. Noen par hekker det likevel på øyer og på fastlandet, på steder hvor vi ikke oppdager dem under våre tellinger. Bestanden er derfor større enn våre tall tilsier, men definitivt mindre enn den var i 1970/80-årene.

Stokkdhunn på reir, godt skjult i vinterkarseeng.
Foto Morten Bergan

Ærfugl (Æf) *Somateria mollissima*

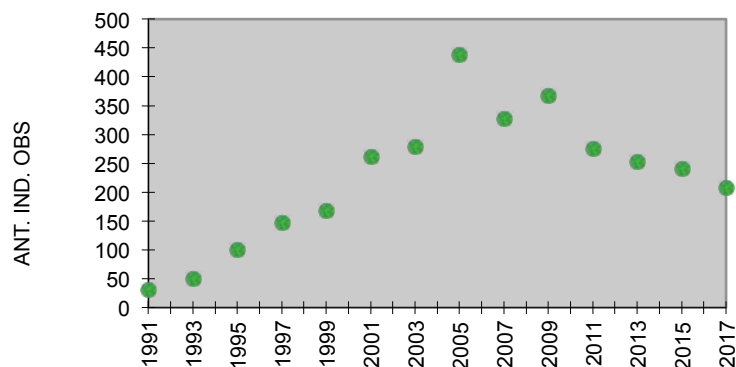
Figur 7. Antall hekkende par ærfugl 1978–2017

Med 730 par var dette en kraftig reduksjon fra 882 par (-17 %) i 2015. Dette var riktignok et rekordår slik at årets tall like fullt er et meget godt år, nest best av alle år. Da ærfuglen etablerte seg i Oslofjorden var den vanligst utenskjærs. I dag ser vi at bestanden er større langt inne i fjorden, med rekordkolonien for i år på Husbergøya inkl. Husbergkalven med 78 par og Søndre Skjælholmen med 72 par. Skjælholmene og Husbergøya er det viktigste hekkeområde nå. Skjærgården SV av Fornebu huser også mange, med Langskjær alene med 44 par. Alle disse er vernet som naturreservater.

Ærfuglen sees overalt, og det skyldes sannsynligvis at det nå er gode blåskjellbestander (ærfuglens hovedføde) over det hele, selv i grunne mudderbukter som Hundsund og Koksa omkring Fornebu.

Det sies at blåskjellbestanden har blitt kraftig redusert (sykdom i 2016?) langs norskekysten. I tillegg har stillehavsøsters etablert seg langs kysten i hele indre Oslofjord. Vi så de første stillehavsøstersene høsten 2015 (Borøya, Bærum). I dag, snaut to år senere, ser vi dem i fjæra nesten overalt. Vi vet ikke effekten av dette ennå, men det blir spennende å se bestandsutviklingen videre i dette lys. Det er mink på Steilene.

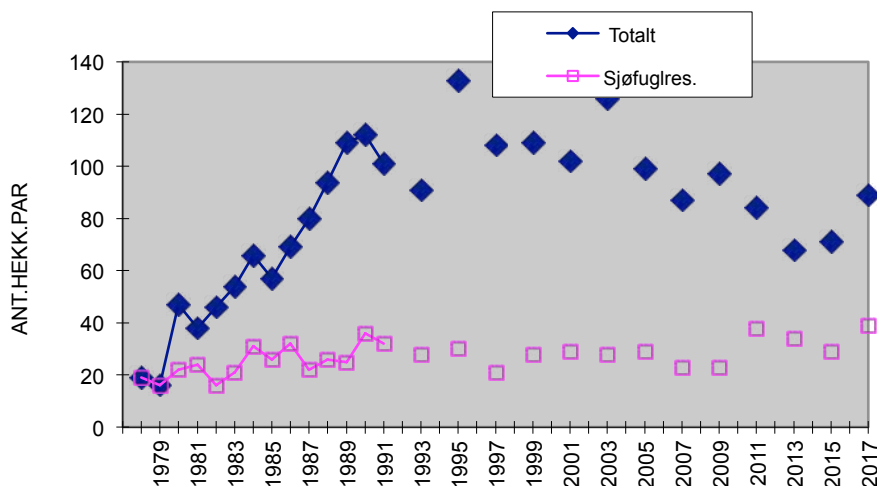
Siland *Mergus serrator*

Figur 8. Antall voksne silander 1991–2017

Nok en liten nedgang til bare 207 individer (ikke par for denne arten!). Vi tør ikke si om den registrerte endringen de siste årene utelukkende gir uttrykk for endringer i den lokale hekkebestanden. Det er ikke sikkert at alle de silendene vi teller opp utelukkende er lokale hekkefugler, selv om tidligere tellinger har vist at det har vært en høy grad av samvariasjon mellom antallet vi teller opp, og det faktiske antallet vellykkede hekkinger i fjorden (det ble i en periode utført sommertellinger av silandkull i juli måned). Det er uansett mere siland i fjorden enn det var før omkring 1990.

Tjeld (Tj) *Haematopus ostralegus*

Figur 9. Antall hekkende par tjeld 1978–2017

89 par er betydelig opp fra 71 par i 2015 (+25 %). Like fullt er tendensen for de siste tjue årene en jevnt synkende bestand. 39 av parene, eller 44 %, hekket på fredete lokaliteter – som normalt.

Noen få tjeldepar unngår våre registreringer, f.eks. kan det være ett og annet par langsmed de større øyene som vi ikke får med oss. I år hekket ett par på Kadettangen i Sandvika, Bærum som stoppet anleggsarbeidene her en tid i sommer – dette paret ble heller ikke registrert av oss. I likhet med en del måker, som i økende grad hekker på flate industribyggta, så gjelder dette også noen få par tjeld. Vi vet at det ofte har hekket ett par på taket på Vækerø og ett par hekket på taket hos Statoil på Fornebu. Mange tjeldeparene er dette, dog, ikke.

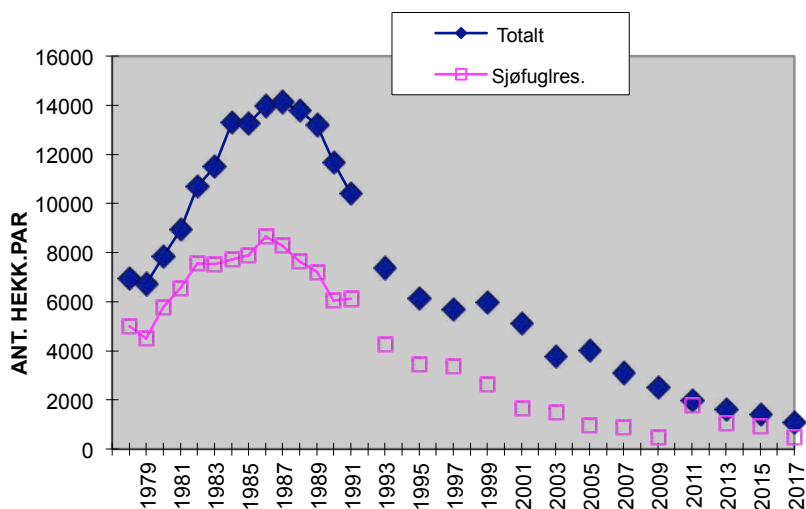
Sandlo (Rs) *Charadrius hiaticula*

Ett par hekket på en «øde», forlatt og tilvokst parkeringsplass på Fornebu. Arten har nok en meget liten hekkebestand i fjorden, der Gressholmen og Fornebu er best kjent som hekkeplasser.

Rødstilk (Rs) *Tringa totanus*

Vi registrerte arten på én mulig hekkelokalitet, og som i 2015 var dette Knerten i Steilenegruppen i Frogn. Steilene har lite med mudderbanker, men selve Knerten har fine gressenger som kan skjule en hekkeplass. Vår tellemetodikk er ikke særlig godt egnet for å følge bestanden, men bestanden er svært liten.

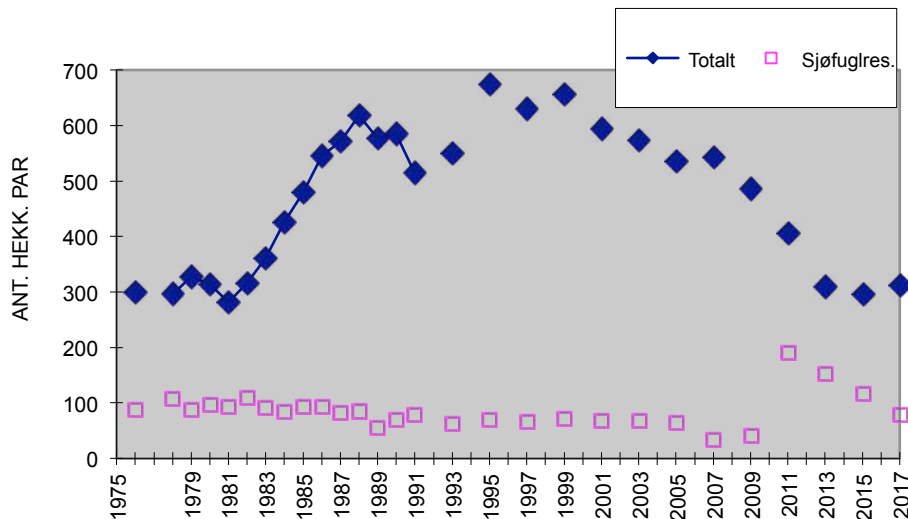
Hettemåke (Hm) *Larus ridibundus*

Figur 10. Antall hekkende par hettemåke 1978–2017

Kun 1106 par hettemåke er nok en nedgang i bestanden, og det dårligste året noensinne i talletidens historie (og faktisk helt siden midten av 1950-tallet). Ned fra 1417 par i 2015 (-22 %). Flere av de gamle koloniene har forsvunnet. Den største kolonien i år var Tuskjær, Ås med 276 par hettemåke. Dernest 198 par på nordspissen av Søndre Langåra, Frogn, 154 par på nordsiden av Killingen ved Bygdøy, Oslo og 129 par på Prinseskjær, Bærum. For øvrig små kolonier på inntil 50 par.

Fiskemåke (Fm) *Larus canus*

Figur 11. Antall hekkende par fiskemåke 1978–2017

Med 313 par fiskemåke er dette en svak økning fra 296 par i 2015 (+6 %), men 2015 var tidenes dårligste telleresultat for fiskemåke (stor usikkerhet på tallene, trolig underestimert, fra omkring 1980). Men dette er, uansett, meget lavere tall de siste tre tellingene (2013–2017) enn det som var vanlig i årene forut. Bestanden har sunket fra over 600 par til ca. 300 par de siste tjue årene. Som sist, så var Torvøya, Bærum den største kolonien, med 49 par (60 par i 2015). Derneft hekket 33 par på nordsiden av Killingen, Oslo, 23 par på nordsiden av Bleikøya (ikke Bleikøyalven) og 21 par i brattkanten på Spannslokket, Asker. Bare 25 % av bestanden hekker i fredete lokaliteter (mot snaut 40 % i 2015).

Noen par hekker på flate tak på industribygg i osloområdet, men vi kjenner ikke omfanget av dette. En befaring på Statoils tak på Fornebu, Bærum i juni medførte hele 12 par fiskemåke bare der. Flere par hekker også på flate tak i Lysaker–Lilleaker-området, som er kystnært.

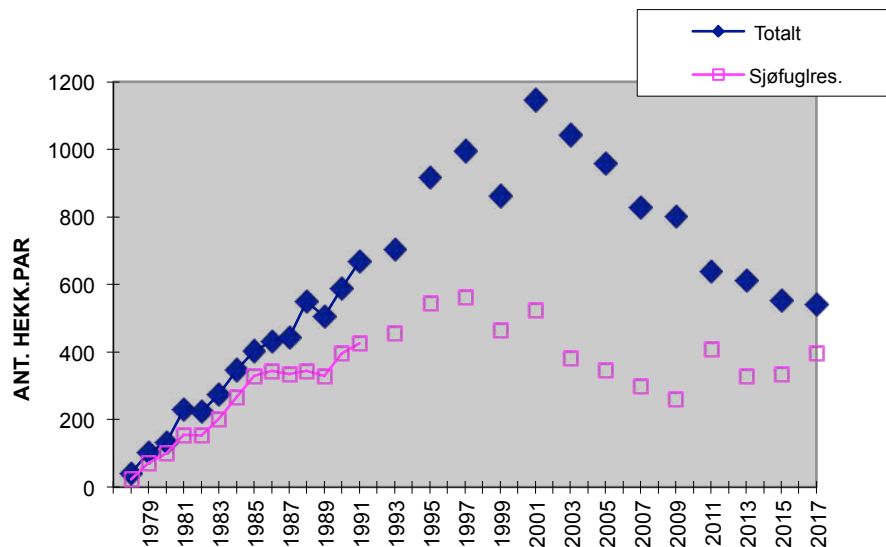

Takhekkende fiskemåke – Skomakerholmen i Hundsvund, Snarøya, Bærum.

Foto Morten Bergan

Gråmåke (Gm) *Larus argentatus*

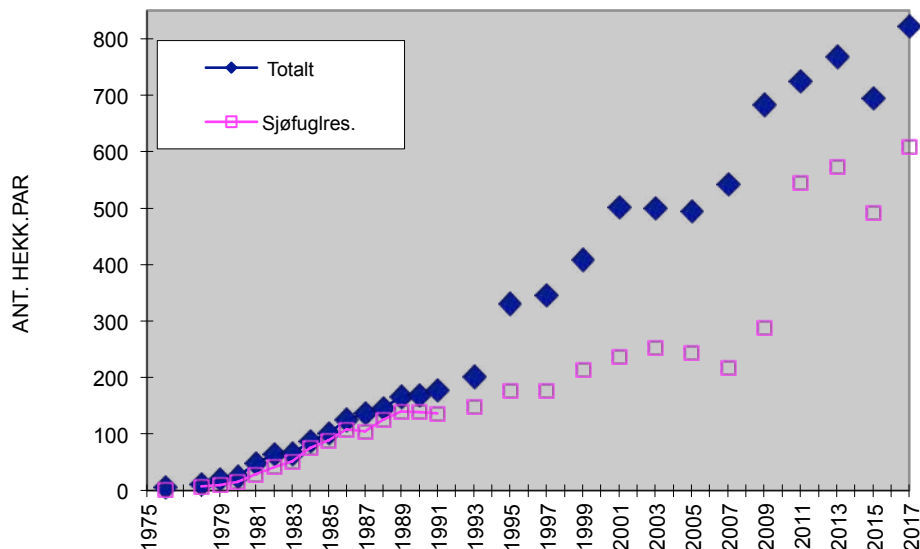
Figur 12. Antall hekkende par gråmåke 1978–2017

Svak nedgang fra 553 par til 541 par (-2 %). Ubetydelig nedgang, og innenfor usikkerheten på tellingene, men dog en fortsettelse av en negativ langtidstrend. Bestanden er nå mer enn halvert siden toppen i 2001. 74 % av bestanden hekket på fredete lokaliteter.

Den store kolonien på Bleikøykalven var sterkt redusert også i år. Den største kolonien var Søndre Skjælholmen, Nesodden, som med hele 138 par ble en klar vinner, og kun 31 par på Nordre Skjælholmen. Dernest 44 par på Rauskjæra, Asker og 37 par på Husbergøy inklusive Husbergkalven. Rauskjæra, Asker er en koloni i gradvis vekst, særlig stormåker. Bestanden av gråmåke i Drøbaksund har falt, Askholmene hadde f.eks. bare 39 par totalt på de fire holmene.

Noen par hekker på flate tak på industribygg i osloområdet, men vi kjenner ikke omfanget av dette. En befaring på Statoils tak på Fornebu i juni ga 4 par gråmåke der.

Sildemåke (Sm) *Larus fuscus*

Figur 13. Antall hekkende par sildemåke 1978–2017. Første kjente kjente hekkfunn ble gjort i 1973

Med 821 par ble det ny rekord for sildemåka, slik det pleier å være. 2015 var et unntak, derfor virker økningen på 18 % høyere enn normalen. Sildemåka har vist en nærmest uavbrutt oppgang siden arten etablerte seg i indre Oslofjord på midten av 1970-årene. De største koloniene var 87 reir på Kaninøya, Oslo og 85 reir på Nordøstre Askeskjær, Frogn (henholdsvis 85 og 89 par i 2015, så temmelig stabilt her), dernest 62 par på Småskjær, Frogn, 60 par Søndre Skjælholmen, Nesodden og 71 reir på Rogneskjær, Asker. Det er mange andre store kolonier også: Ytre del av Asker-skjærgården har både 54 par på Rauskjæra og 53 par på nærliggende Djupalen. Og det er 49 par på Selskjær ved Fornebu, Bærum. Hele 74 % av parene hekket på fredete lokaliteter.

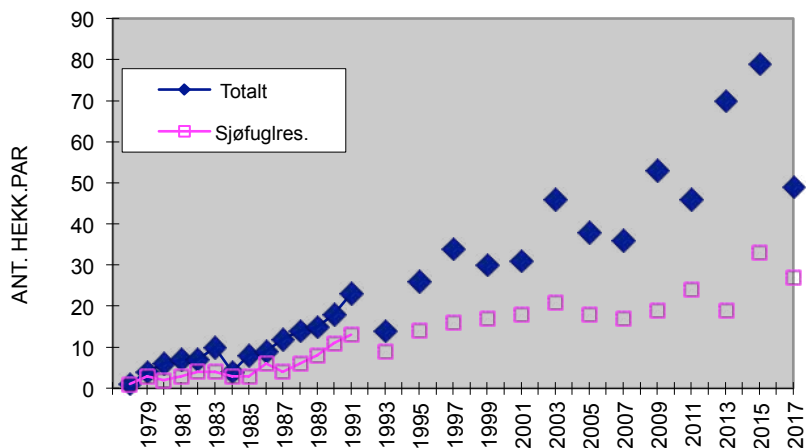
Noen par hekker på flate tak på industribygg i osloområdet, men vi kjenner ikke omfanget av dette. En befaring på Statoils tak på Fornebu i juni ga 8 par sildemåke bare der.

Takhekkende sildemåke. Statoil-taket på Fornebu/Bærum synes å være tilrettelagt for måker – bergknapp og småstein. Disse parene unngår tellingene vi gjør i fjorden.

Foto Morten Bergan

Svartbak (Sb) *Larus marinus*

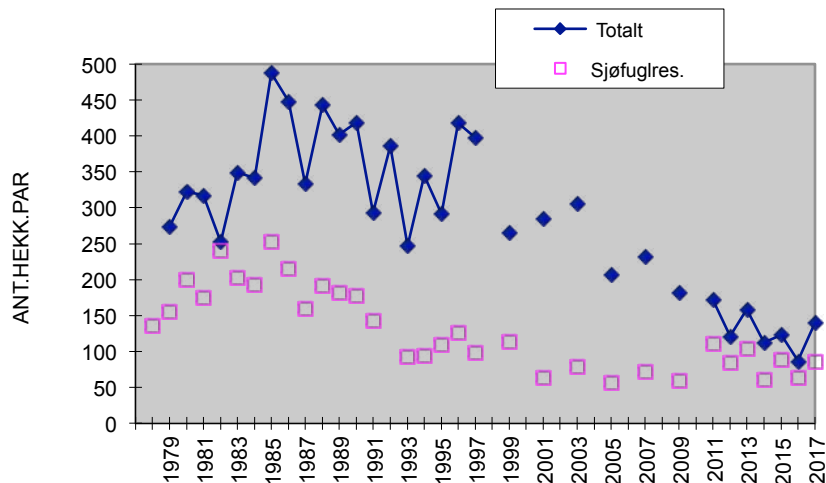
Figur 13. Antall hekkende par svartbak 1978–2017. Første kjente hekkefunn var i 1971.

49 hekkepar er en kraftig nedgang fra rekordåret 2015 (79 par, dvs. reduksjon med 38 %). Men de to siste tellingene (2013 og 2015) har hatt uvanlig mange hekkepar slik at årets telleresultat slett ikke er noe spesielt dårlig år for arten gjennom et halvlangt tidsperspektiv (etter f.eks. år 2000). Variasjonen mellom år er noe større enn for de andre stormåkene. Lokalitetene inneholdt for det meste 1–3 par hver, så i hovedsak er svartbaken mer spredd enn de andre stormåkeartene, også enkeltpar på småskjær. Nordre Skjælholmen hadde, også denne gang, flest par: 8 par spredd utover hele øya. Ingen andre lokaliteter kom i år over 4 par (og det var naboøya Søndre Skjælholmen – begge lokalitetene ligger i Bunnefjorden i Nesodden kommune). 55 % av parene hekket på fredete lokaliteter, som normalt.

Svartbaken ruger ved siden av fredningsskiltet.
Foto Morten Bergan

Makrellterne (Mt) *Sterna hirundo*

Figur 14. Antall hekkende par makrellterne 1978–2017.
Makrellterne registreres i tillegg i mellomår siden 2012.

185 par er en pen oppgang fra de 123 parene i 2015 (+50%), men det var enda lavere i mellomåret 2016 som hadde den laveste registreringen noen gang (kun 87 par). Bestandstrenden er, imidlertid, kraftig nedadgående i et lengre tidsperspektiv.

De største koloniene var 29 par på Nakkeskjær i Oslo (som i 2015!) og en rekke kolonier med antall fra 14 til 19 par. De 19 parene var på Mellemskjær/Bærum der en koloni re-etablerte seg på strandgrusen i sør.

Makrellternebestanden er negativ i det lange tidsbilde, men arten hadde et bedre år i år enn på lenge.
Terne med mat i nebbet, så mat finner dem.

Foto Morten Bergan

Andre arter

Det kan være betimelig å nevne noen betraktninger vedrørende enkelte arter som normalt ikke omfattes av rapportering for sjøfugler i indre Oslofjord.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Det sees mye storskarv i indre Oslofjord, stort sett av underarten mellomskarv *Ph. carbo sinensis*, men enn så lenge er det ikke gjort hekkefunn. Det synes å være mange ungfugler.

Strandsnipe *Tringa hypoleucos*

Ett reir med fire egg ble funnet på et sommerbesøk på Borøya, Bærum. Reiret lå, selvsagt, litt inne i mosegrodd skog, men det er ikke mange titalls meter til stranden.

Strandsnipe er ingen art som normalt inngår i våre tellinger, og har aldri tidligere blitt nevnt i noen av våre rapporter. Vi har imidlertid registrert en tilsynelatende økning i observasjoner fra hekketiden. Fugler i mai kan godt være nordlige fugler på trekk, men vi synes arten er oftere å se utover i måneden og inn i juni. Det kan tenkes at det har etablert seg noen få par langs kysten av større øyer, små skjær og holmer. Den hekket (reirfunn) på Oksenøya på Fornebu, Bærum for noen år siden. Sjøfuglkoloniene vil uansett ikke fungere som hekkeplass for strandsnipe, til det er lokalitetene for små. Strandsnipene vil ikke trives blant andre hekkearter i en koloni; de er einstøinger på hekkeplass.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

I 2008 og i årene 2014–2017 har et par havørn hekket på Håøya, Frogn. I de mellomliggende årene hekket den på Gråøya, Røyken i årene 2009–2013, men fikk kun én unge i 2009 og to i 2013.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Fiskeørnen er ingen egentlig sjøfugl, og den hekker ikke i måkekoloniene. Siden ca. 2010 har fiskeørn hekket fjordlangt, kanskje har den hekket ennå lenger nede i Drøbaksund-traktene. Vi kjenner nå til fire hekkelokaliteter i Oslo og Akershus (3 par hekket i 2017). Den synes å, i alle fall i noen grad, til å livnære seg av saltvannsfisk (makrell i klørne).

Fiskeørn – ingen egentlig sjøfugl, men de er nå fjordlangt.
Foto Unni Bakken

3) Tabeller

OSLO & AKERSHUS – Fredete lokaliteter i Oslo, Nesodden, Ås og Frogn

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Hertugskjær	Oslo	18. mai	14											1	12	1	
Malmøyskjær	Oslo	18. mai	0														
Kaninøya	Oslo	18. mai	147	1		15			17	1				26	87		
Bleikøylkalven	Oslo	19. mai	47						1					19	27		
Galteskjær	Oslo	19. mai	29						4	1				5	18	1	
Nakkeskjær	Oslo	19. mai	56		3				1			23					29
Kavringen	Oslo	19. mai	31		3				6	1				10	10	1	
Kaffeskjær	Oslo	19. mai	49		3				22			21	3				
Knerften	Nesodden	19. mai	109	1		27				1			1	15	3	2	
Nordre Skjæholmen	Nesodden	18. mai	174			53	2		63				2	31	15	8	
Husbergøya	Nesodden	18. mai	148			17	1		45	2			26	27	30		
Husbergkalven	Nesodden	18. mai	62			13			33	1				10	5		
Tuskjær	Ås	18. mai	300			10						276	14				
Flatskjær	Ås	18. mai	24			6	1					1	3		10		3
Nordøstre Askeskjær	Frogn	20. mai	127			3			16								
Stakaskjær	Frogn	20. mai	51									50	1				
Storskjær	Frogn	20. mai	34	1					8	1			7			1	16
Småskjær	Frogn	20. mai	88	1			1		14	2				7	62	1	

Tabell 1A. Antall hekkende par sjøfugl på fredete lokaliteter i Oslo, Nesodden, Ås og Frogn i 2017.

Ks=knoppsvane, **Kg**=kanadagås, **Hg**=hvitkinngås, **Gg**=grågås, **Sa**=stokkand, **Æf**=ærfugl, **Tj**=tjeld, **Rs**=rødstilk, **Hm**=hettemåke, **Fm**=fiskemåke, **Gm**=gråmåke, **Sm**=sildemåke, **Sb**=svartbak, **Mt**=makrellterne

OSLO & AKERSHUS

– Fredete lokaliteter i Bærum og Asker, samt summer for alle fredete lokaliteter i Oslo og Akershus

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Lagmannsholmen	Bærum	19. mai	1														1
Dokkskjær	Bærum	19. mai	20	1					15	1			1		1		1
Sandholmen	Bærum	21. mai	6	1		1			1	1			2				
Alv	Bærum	21. mai	61			5			19					20	16	1	
Selskjær	Bærum	21. mai	73	1		5	1		15					2	49		
Langskjær	Bærum	21. mai	55			9			44	1						1	
Jakteskjær	Bærum	19. mai	5						4	1							
Flatskjær	Bærum	19. mai	5						3	1			1				
Svartskjær	Bærum	19. mai	4						3							1	
Møkklassene	Bærum	19. mai	28			3			12	1				10	2		
Ytre Vassholmen	Bærum	19. mai	116			16	3		35	4			2	41	12	3	
Terneskjær	Bærum	19. mai	9						7	1						1	
Mellemkjær	Bærum	19. mai	35	1		1			12					1		1	19
Prinseskjær	Bærum	19. mai	162			5			21	2		129	1			2	2
Borøyskjær	Bærum	21. mai	6			3							2			1	
Kråkholmen	Asker	21. mai	52			3				3			2	10	5	12	17
Rogneskjær	Asker	21. mai	95	1		4			13	1				5	71		
Lille Bjørkøyskjær	Asker	20. mai	24			1			20	1			1				1
Hvalskjær	Asker	21. mai	39	1		1			7	1			1	7	20	1	
Terneholmen	Asker	21. mai	91			17			31	1				27	15		
Ulvungene	Asker	21. mai	8			3				3					1	1	
Ulykkesskjær	Asker	21. mai	11			3			6	2							
SUM fredet 2017	O & A		2396	10	0	233	9	0	557	35	0	502	78	291	563	31	87
% endring 2015 -> 2017			-19,9	-9,1	100,0	5,0	-52,6	0,0	-18,3	20,7	100,0	-46,9	-32,8	-13,1	14,4	-32,6	-2,2
Sum fredet 2015			2990	11	2	222	19	0	682	29	1	946	116	335	492	46	89
SUM ikke-fredet 2017			1919	2	1	156	67	3	173	54	0	604	235	250	258	18	98
TOTALT alle lokaliteter 2017			4315	12	1	389	76	3	730	89	0	1106	313	541	821	49	185
% endring 2015 -> 2017			-4,9	-7,7		17,9	0,0		-17,2	25,4		-21,9	5,7	-2,2	18,1	-38,0	50,4
Totalt alle lokaliteter 2015			4538	13	3	330	76	0	882	71	1	1417	296	553	695	79	123

Tabell 1B. Antall hekkende par sjøfugl på fredete lokaliteter i Bærum og Asker i 2017, samt summer for alle fredete lokaliteter.

OSLO & AKERSHUS – Ikke-fredete lokaliteter i Oslo

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Feieskjær	Oslo	19. mai	47			1	5		2			36			2	1	
Killingen	Oslo	19. mai	1									1					
Killingen N	Oslo	19. mai	189							2		154	33				
Bestumkilen	Oslo	19. mai	1				1										
Killingen S	Oslo	19. mai	48									35	4				9
Store Herbern	Oslo	19. mai	25				3		2	4			13	1	2		
Lille Herbern	Oslo	19. mai	1												1		
Loffen	Oslo	19. mai	52							3		46	2		1		
Purka	Oslo	19. mai	1							1							
Filipstadkaia	Oslo	19. mai	34									34					
Nordre Lindøya	Oslo	19. mai	3				1						2				
Bleikøya	Oslo	19. mai	25							2			23				
Lindøya	Oslo	19. mai	6				6										
Ringskjær	Oslo	19. mai	4									3					1
Lille Badeskjær	Oslo	19. mai	0														
Nakholmen	Oslo	19. mai	23			1				1		20	1				
Gaiteskjær II (i Paddehavet)	Oslo	19. mai	20			1			3	1					3	1	11
Paddeskjær	Oslo	19. mai	7														7
Ormsundskjær	Oslo	18. mai	1										1				

Tabell 2A. Antall hekkende par sjøfugl på ikke-fredete lokaliteter i Oslo i 2017.

OSLO & AKERSHUS

– Ikke-fredete lokaliteter i Ås, Oppegård og Nesodden

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Bunnefjordsbunnen	Ås	18. mai	1	1													
Bogen	Ås	18. mai	1							1							
Nebba	Ås	18. mai	1										1				
Sjødaistranda	Oppegård	18. mai	1				1										
Nesoddtangen	Nesodden	18. mai	4				4										
Persteilene	Nesodden	19. mai	6							1			5				
Rekeskjær	Nesodden	19. mai	15						4						11		
Fyrsteilene	Nesodden	19. mai	65			5			8	1		38	8	1			4
Helvetesflauet	Nesodden	19. mai	3						3								
Lindholmen	Nesodden	18. mai	3						2	1							
Ildjernet S	Nesodden	18. mai	1							1							
Vestodden	Nesodden	18. mai	5							1			4				
Sutarholmen	Nesodden	18. mai	7						2	2			3				
Ildjernet N	Nesodden	18. mai	1				1										
Kirkeskjæra	Nesodden	18. mai	4						3							1	
Ursvikbukta	Nesodden	18. mai	1				1										
Kirkevika	Nesodden	18. mai	2				2										
Blylagsbukta	Nesodden	18. mai	1							1							
Storeflu	Nesodden	18. mai	1						1								
Søndre Skjælholmen	Nesodden	18. mai	354	1	1	72		1	72	4			2	138	60		4

Tabell 2B. Antall hekkende par sjøfugl på ikke-fredete lokaliteter i Ås, Oppegård og Nesodden i 2017.

OSLO & AKERSHUS – Ikke-fredete lokaliteter i Frogn

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Møkkalassene	Frogn	20. mai	1										1				
Bergholmen	Frogn	20. mai	3				3										
Ytre Hallangspollen	Frogn	20. mai	10				4		6								
Småskjær	Frogn	20. mai	2							1			1				
Indre Hallangspollen	Frogn	20. mai	6				6										
Terneskjærstein	Frogn	20. mai	1													1	
Polleskjær i Hallangspollen	Frogn	20. mai	1							1							
Søndre Askeskjær	Frogn	20. mai	10			1				1			8				
Midtre Askeskjær	Frogn	20. mai	65			6		1	18	2			2	9	27		
Nordvestre Askeskjær	Frogn	20. mai	32			7	1	1	6	1				8	8		
Selskjær	Frogn	20. mai	12						1				1			1	9
Lågøya	Frogn	20. mai	4						2	1			1				
Søndre Langåra S	Frogn	20. mai	56				1					39	1				15
Søndre Langåra N	Frogn	20. mai	217	1						1		198	9				8

Tabell 2C. Antall hekkende par sjøfugl på ikke-fredete lokaliteter i Frogn i 2017.

OSLO & AKERSHUS

– Ikke-fredete lokaliteter i Bærum

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Borøya	Bærum	21. mai	4			1	3										
Saraskjær	Bærum	21. mai	2			1										1	
Saraholmen	Bærum	21. mai	3							2			1				
Torvøya	Bærum	21. mai	79			6				2			49	13	9		
Bjerkholmen	Bærum	21. mai	7			3			2				2				
Solskjær	Bærum	21. mai	2												1	1	
Koksabukta	Bærum	21. mai	8				8										
Skomakerholmen	Bærum	21. mai	2										2				
Hundsund	Bærum	21. mai	2				1			1							
Furuholmen	Bærum	21. mai	20			2				1			3	1	1		12
Holsa	Bærum	18. mai	11				1			1			8		1		
Gåsungene	Bærum	19. mai	3						3								
Mikkel	Bærum	19. mai	1													1	
Midt-Mikkel	Bærum	19. mai	1						1								
Rolfstangen	Bærum	19. mai	3						3								
Geitholmen	Bærum	19. mai	21			1			3	4				5	4		4
Fellskjær	Bærum	19. mai	3						2	1							
Junkern	Bærum	19. mai	16						2								14

Tabell 2D. Antall hekkende par sjøfugl på ikke-fredete lokaliteter i Bærum i 2017.

OSLO & AKERSHUS

– Ikke-fredete lokaliteter i Asker, samt totalsummer for Oslo og Akershus

Lokalitet	Kommune	Dato	Sum	Ks	Kg	Hg	Gg	Sa	Æf	Tj	Rs	Hm	Fm	Gm	Sm	Sb	Mt
Høyerholmen	Asker	21. mai	13							1			12				
Store Bjørkøyskjær	Asker	20. mai	58			7			3	1				26	17	2	2
Skogerholmen/Skauern	Asker	21. mai	9			7							1		1		
Djupalsteinen	Asker	21. mai	4			1							1			1	1
Djupalen	Asker	21. mai	67			4			5	1				4	53		
Rauskjæra	Asker	21. mai	143			28			10	1			5	44	54		1
Vettreskjær	Asker	21. mai	1							1							
Leangbukta	Asker	21. mai	2				2										
Devikskjær	Asker	21. mai	1													1	
Holmenbukta	Asker	21. mai	2				2										
Midtskjær	Asker	21. mai	1													1	
Spannslokket	Asker	21. mai	26			1			1	2			21		1		
Vierholmene	Asker	21. mai	2										1		1		
Nesøya	Asker	21. mai	1										1				
Vendelsund	Asker	21. mai	5				5										
Kabelskjær	Asker	21. mai	1										1				
Miniskjær	Asker	21. mai	1													1	
Hestesund	Asker	21. mai	4				1		3								
Kuholmene	Asker	21. mai	2				2										
Grønnsund	Asker	21. mai	2				2										
Slepeskjær	Asker	21. mai	1										1				
Sum ikke-fredet 2017	O & A		1919	2	1	156	67	3	173	54	0	604	235	250	258	18	98
Totalt fredet og ikke-fredet	O & A		4317	12	1	389	76	3	732	89	0	1106	313	541	821	49	185

Tabell 2E. Antall hekkende par sjøfugl på ikke-fredete lokaliteter i Asker i 2015, samt totalsummer for Oslo og Akershus.

Reirtelling fra båt – kvalitetskontroll fra båt er viktig.
Foto Unni Bakken

Denne rapporten ligger til nedlasting her:

<http://nofoa.no/8547>

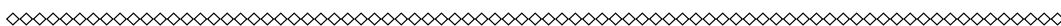
Rådata for sjøfugltellingene ligger her:

Oslo og Akerhus

<http://nofoa.no/prosjektdata/50>

Buskerud (egen rapport)

<http://nofoa.no/prosjektdata/51>

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

Telefon 48170785
leder@nofoa.no